

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทำเกลือสินเธาว์ได้มีการทำมาตั้งแต่อดีต จนกลายเป็นภูมิปัญญาอย่างหนึ่งของชาวอีสาน ในอดีตที่สภาพแวดล้อมยังมีความสมบูรณ์ ประกอบกับการทำเกลือสินเธาว์ยังเป็นการเอาสำน้ำเกลือใต้ดินที่เป็นคราบอยู่น้ำดินมาต้ม ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมจึงยังไม่รุนแรง แต่ปัญหาจะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนต่อเมื่อมีวิวัฒนาการของการทำเกลือ ในยุคอุตสาหกรรม กล่าวคือ มีการขุดเจาะน้ำเกลือใต้ดิน และการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน รวมทั้งมีการทำเกลือโดยการทำเหมืองละลายเกลือหิน นับเป็นการทำเกลือยุคใหม่ที่ต่างไปจากในอดีต ถึงแม้การทำเกลือยุคใหม่จะได้ปริมาณเกลือที่เป็นจำนวนมาก พอเพียงกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น และมีการนำไปใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมแขนงอื่น รวมทั้งมีการส่งเป็นสินค้าส่งออกทำเงินให้กับประเทศ เกิดผลประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติและส่วนรวม แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมก็ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมนั้นได้ทำลายความสมดุลแห่งระบบนิเวศทำให้เกิดปัญหาดินเค็ม น้ำเค็ม และกระทบต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ในด้าน การเกษตร การประมง ผลกระทบที่รุนแรงและสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ ได้แก่ การเกิดปัญหาแผ่นดินทรุด

ดังนั้นการควบคุมการขุดเจาะน้ำเกลือใต้ดิน และการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมตามที่กล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ วิกฤตการณ์ที่เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการขุดเจาะน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน ที่บริเวณแม่น้ำเสียว จังหวัดมหาสารคาม เป็นวิกฤตการณ์ที่เป็นกรณีศึกษาได้อย่างหนึ่งถึงปัญหาการทำเกลือที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่นั้นมาภาครัฐและประชาชนได้มีการตื่นตัวและตระหนักถึงปัญหา การขุดเจาะน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดินที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ในการแก้ไขปัญหาล้างสิ่งแวดล้อมจากการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดินในเบื้องต้น รัฐได้นำพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 (ปัจจุบันคือพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535) มาบังคับใช้ก่อนที่จะมีการออกพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ 2510 โดยมีการบัญญัติเพิ่มเติมเป็น หมวด 5 ทวิ การขุดเจาะน้ำเกลือใต้ดิน และกำหนดให้น้ำเกลือใต้ดินเป็นแร่ แต่จะต้องมีกฎกระทรวงมากำหนดขนาดความเข้มข้นของน้ำเกลือใต้ดินเสียก่อนถึงจะนำบทบัญญัติตาม

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 มาบังคับใช้กับการจัดการน้ำเกลือใต้ดินได้ ทั้งนี้มาตรการที่สำคัญของรัฐก็คือ การกำหนดพื้นที่การสูบน้ำเกลือใต้ดิน การขออนุญาต และมาตรการในการควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน เป็นสำคัญในการคุ้มครอง ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการทำเกลือสินเธาว์จากน้ำเกลือใต้ดิน เพราะถ้าหากมาตรการเหล่านี้มีประสิทธิภาพและเหมาะสม กลไกทางกฎหมายก็สามารถที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของรัฐ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดพื้นที่ การขออนุญาตจากรัฐ การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน ว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ และสามารถป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เพียงใด

2. เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาของกฎหมาย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ กำหนดพื้นที่ การขออนุญาตจากรัฐ การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน ที่ปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และขาดสภาพบังคับที่เหมาะสม ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำหนดพื้นที่ การขออนุญาตจากรัฐ การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนามาตรการทางกฎหมาย นโยบาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดพื้นที่ การขออนุญาตจากรัฐ การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักวิชาการทางด้านธรณีวิทยา

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ขอบเขตของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาถึงประเด็นมาตรการและปัญหาทางกฎหมายของรัฐที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่การทำเกลือสินเธาว์ การขออนุญาต การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือสินเธาว์ เพื่อการป้องกันปัญหาและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาหลักกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดพื้นที่การทำเกลือ การขออนุญาต การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน และศึกษาถึงองค์ของรัฐ ตลอดจนนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเกลือสินเธาว์ และการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน โดยพิจารณาว่ามีเพียงพอ และเหมาะสม หรือไม่อย่างไร

1.4 สมมุติฐานของการวิจัย

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือสินเธาว์จากน้ำเกลือใต้ดินเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย การที่รัฐไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้ดี เป็นผลมาจากการใช้กฎหมายของรัฐในการกำหนดพื้นที่การทำเกลือ ระบบการขออนุญาตในการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือสินเธาว์ มาตรการในการควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือสินเธาว์จากน้ำเกลือใต้ดินไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ตลอดจนขาดสภาพบังคับทางกฎหมาย ที่มีความเหมาะสม ดังนั้นรัฐจะต้องมีความพร้อมในด้านกฎหมาย นโยบาย องค์กร และด้านอื่น ๆ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพกฎหมาย ในการกำหนดพื้นที่การทำเกลือ ระบบการขออนุญาตในการสูบน้ำเกลือใต้ดิน และการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน มาตรการในการควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือสินเธาว์จากน้ำเกลือใต้ดิน ให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการทำเกลือสินเธาว์จากน้ำเกลือใต้ดินได้ดี

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยโดยศึกษาเอกสาร และบทความต่าง ๆ ข้อมูลจากบทความอินเทอร์เน็ต รายงานการประชุมและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและมาตรการทางกฎหมาย ที่เกิดการจัดการการสูบน้ำเกลือใต้ดิน จากการกำหนดพื้นที่ การขออนุญาต การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดิน และการทำเกลือสินเธาว์จากน้ำเกลือใต้ดินของรัฐ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาของกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดพื้นที่ การขออนุญาต การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดินและการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดความเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้ดี

2. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนากฎหมาย นโยบาย องค์กร และมาตรการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดพื้นที่ การขออนุญาต การควบคุมการสูบน้ำเกลือใต้ดิน และการทำเกลือจากน้ำเกลือใต้ดิน